

Четверта весна війни...
Київ-2025

ВІТАЛЬНЕ СЛОВО

Дорогі читачі!

За вікном зараз — щемлива й неповторна київська весна. Четверта весна, коли пробудження, краса, зростання і любов так дисонують із печалю, горем і руйнуваннями, які несе війна.

Коли весняний щебет пташок і гул дронів злилися в якийсь жаклиний унісон. Коли на побитому ракетними уламками дереві з'являється перше листя і скоро «вибухне» суцвіття.

Природа завжди знаходить ресурси для росту і вчить нас цьому також.

Тож ми шукаємо й знаходимо ресурси в допомозі іншим і собі, в пізнанні глибин київської давнини й у відкритті чогось принципово нового, у психологічній пружності,

у збереженні міцності як тіла, так і духу, у волонтерстві, у спогляданні пам'ятників архітектури.

Ми черпаємо натхнення в лісах і парках Києва, сповнених краси і чарівливості, в музеях і вулицях із префіксами най, бо всі наші вулиці насправді НАЙ! Навіть у муркотінні котика.

Це все допомагає нам якнайшвидше відновлюватись, відрізнати правду від маніпуляцій, писати нові книжки й творити, розповідати цьому сказаному світові про своє кохання і просто жити далі, жити!

Тож ми шукаємо й знаходимо ресурс у всьому.

Ми вчимося у нашої весни!

Нумо з нами читати про це на шпальтах нового номеру «Вечірнього Києва»!

Київ у житті та творчості легенди українського авангарду Олександри Екстер

Київські вулиці пам'яють багатьох відомих людей у світі. Саме атмосфера нашого древнього міста надихала їх на творчість та допомагала стати тими, ким вони стали. Однією з таких яскравих особистостей була й Олександра Екстер.

Писати про художника завжди складно, особливо, якщо це видатна особистість зі світовим ім'ям. Педагогиня, ілюстраторка, дизайнерка, художниця по текстилю, сценографка, засновниця стилю «арт-деко» та європейського кубофутуризму — це все про Олександру Екстер. 18 січня цього року відзначали 143 річницю від дня народження художниці.

Достатньо перелічити музеї, колекції світу, що прикрашають роботи О. Екстер: Музей сучасного мистецтва (Нью-Йорк), Музей Тіссен-Борнеміса, Музей мистецтв Карнегі, Національна галерея Австралії, Клівлендський музей сучасного мистецтва, Художня галерея Олбрайт-Нокс,

Музей сучасного мистецтва Сан-Франциско, Національний художній музей України, Institut Valencià d'Art Modern, Museum Ludwig, Slobodskoy Museum and Exhibition Center, Kunsthaus Zurich, Берлінська галерея, Музей сучасного мистецтва (Стокгольм), Державна галерея мистецтв (Штутгарт). Така палітра художніх музеїв світу свідчить про величезну цікавість до української мистецької спадщини.

Можливо, ім'я художниці залишилося би поза увагою нашого міста, якби у віці 2 років Олександра не переїхала разом з батьками до Києва. У біографії цієї мисткині чимало фактів і подій, пов'язаних із Києвом. Це — місто,

де вона прожила 35 років, яке любила, де надихалася і створювала свої кращі роботи.

У Києві дівчинка закінчила гімназію святої Ольги та Київське художнє училище (1901–1903 рр.). Тут її вчителем був Микола Пимоненко, а приватні уроки брала у Сергія Світославського.

Одружившись, оселилася зі своїм чоловіком — відомим київським адвокатом німецького походження Миколою Екстером — на вулиці Богдана Хмельницького, де почалося насичене й активне творче життя. Облаштувала студію, працювала з майбутніми корифеями світового декоративного мистецтва Вадимом Міллером і Анатолем Петрицьким, Климом Редько, театральним декоратором та основоположником сценографії Олександром Хвостенко-Хвостовим, Ісааком Рабіновичем.

Слід сказати, що період межі XIX — XX століть став перелом-

ним в історії світового та європейського мистецтва. Митці, які народилися і жили в Україні, долучалися до процесу мистецтвотворення, пов'язували свою творчість з українським мистецтвом, тонко відчували плин часу та зміни в новітніх тенденціях європейського образотворчого мистецтва. Ураховуючи всесвітній досвід пошуку нових ідей і форм, більшість із художників наважувалися на власний експеримент і не відмовлялися від самотнього українського народного мистецтва, втілюючи це у свої творчі задуми.

До таких змін прагнула й Олександра Екстер, захоплена новими напрямками в мистецтві: кубізм, футуризм і авангард. Останній набагато пізніше ввійде в історію світового мистецтва під назвою не «російський авангард», а саме «український», бо фундаментом його буде закладено видатними художниками, його яскравими представниками: О. Богомазовим, М. Бойчуком, Д. Бурлюком, М. Епштейном, В. Ерміловичем, Ф. Кричевським, І. Падалкою, А. Петрицьким, В. Седляром, О. Тишлером. Твори Екстер, як і більшості художників авангарду, були новим словом у мистецтві поч. XX століття — періоду, коли більшість «освоювала» в мистецтві урбаністичний простір міста й природи, інакше трактувалася об'єм і площина, реальний світ людини і світ символів та знаків.

У чому полягало радикальне оновлення системи художньої виразності Олександри Екстер? Відмовившись від класичного живопису, у своїх роботах мисткиня надала перевагу новому художньому рішення, що яскраво відобразилося у творах кубізму і футуризму. На тлі цих пошуків простежуються риси індивідуального стилю, де переважав інтерес Олександри Екстер до українського народного мистецтва. На основі пошуків художниці поступово формується її школа. Розглядаючи її роботи в жанрі натюрмортів «Натюрморт з писанкою»

1907 рік ознаменував новий етап у творчості художниці. Вона вирушає до Парижа. Нові враження, знайомства, методика навчання наповнили новими враженнями та ідеями, які сприяли подальшому творчому розвитку Олександри Екстер. Значною мірою цьому сприяло знайомство з поетом Гійомом Аполлінаром та заняття у майстерні Пабло Пікассо, мистецька філософія якого стає їй близькою.

Про те, що у серці Олександри Екстер завжди була Україна, свідчать спогади акторки Аліси Коонен. Ось фрагмент спогадів: «В її паризькій господі, так само як у ній самій, впадало в очі своєрідне сполучення європейської культури з українським побутом. На стінах, серед малюнків Пікассо і Брака, можна було побачити українські вишивки, на підлозі — українські килими, до столу подавали глиняні горщикчики; яскраві майолікові тарілки з варениками».

Перебування в Парижі тривало недовго. 1908 року Олександра Екстер відвідує виставку «Вінок». Про досить насичене творче й культурне життя в Києві свідчать цифри і факти. У Києві вона зустрічається з О. Богомазовим і Д. Бурлюком, виставка з якими під назвою «Ланка» відкривається на Хрещатику в крамниці Ернджишека. На жаль, представлений живопис було розкритиковано і популярності експозиція не мала. Погляди Олександри Екстер і іншими митцями розділилися на виставці 1909 року в Одесі, організованій за сприяння скульптора В. Іздебського. У результаті Екстер віднесли до «лівого крила».

Також дивували киян! Життя художниці мешкає на вул. Гімнарній, 1 (зараз вул. Леонтовича). Виставка «Кільце» (1914 р.) сусприймається схвальними відгуками критиків, але особливої популярності до авангарду все одно не набуває; мистецтво, яке залишається незрозумілим для більшості людей.

Життя художниці було доволі яскравим, насиченим, але недовгим. Померла вона 1949 року в безробітності Парижа. До останніх днів їй дуже не вистачало рідної України, за нею вона сумувала і писала про це у спогадах...

Як і більшість імен представників українського авангарду, ім'я художниці Олександри Екстер було викреслене в радянську

Повертаючись до початку статті, ставимо питання: «Чому так багато творів зберігається в музеях і колекціях світу?». Відповідь очевидна. Особистий архів та роботи Олександри Екстер заповідала своєму другу Семену Ліссіму, який жив у Нью-Йорку. Завдяки цьому більша частина творів потрапила за кордон, зокрема до Америки.

З Україною Олександрю Екстер пов'язували не тільки факти біографії. Яскрава, неповторна за своїм національним змістом творчість художниці крилася у витоках українського народного мистецтва. Один із дослідників її творчості, Георгій Коваленко, у своїй монографії згадував про наукові експедиції художниці в пошуках старовинних народних вишивок, літургійного шиття, народного ткацтва. Знайдені зразки переосмислювалися в ескізах, запропонованих як декор: килими, подушки, пояси, сумки тощо. З цією метою було відкрито 1914 р. Кустарний пункт на Черкащині (село Вербівка, художня керівниця Ніна Генке). Разом з Олександрю Екстер над ескізами працювали: Казимир Малевич, Іван Пуні, Ксенія Богуславська інші. Пізніше всі ці вироби були представлені на виставках у Києві та країнах Європи. Тоді

України не повернулася. Факт, що доводить сутність росіян, які протягом століть крали твори мистецтва, присвоюючи імена художників та їхні роботи.

Художницю Олександрю Екстер приваблювали радісні, яскраві кольори, про що писав французький художник Фернан Леже, що суттєво вплинуло на палітру французьких кубістів. Цим словам знаходимо підтвердження в роботах українки: якщо спочатку картини мали монохромну гаму, то з 1914 р. вона радикально змінює підхід і пише свої полотна, наповнюючи всіма барвами веселки.

Не тільки живопис був для неї цікавим. Коло інтересів поширювалося на ілюстрації, сценографію. У своїй київській студії вона дає уроки малювання дітям, пропонуючи їм ілюструвати казку, спираючись не на сюжет, а на ритм.

Якщо згадати світову сценографію I пол. XX ст., то тут простежуються суттєві зміни, започатковані Екстер: увесь куб сцени та підлога-планшет були задіяні в сценічному просторі. Тільки згодом цю новітньо-конструктивну ідею опанували художники театру Європи та Америки. У такому авангардно-конструктивістському стилі були

(1925 р.), ескізи костюмів до фільмів, дизайн костюмів до відомих опер тощо. За мотивами її центральних костюмів були створені скульптурні ескізи на площині паперу і перетворені в пластичні форми, відлиті в бронзі та вкриті емаллю.

Останні роки повномасштабної російсько-української війни посилили інтерес українців до світової спільноти до мистецтва спадщини минулого, біографічності творчості видатних особистостей. Руйнуються фейки та перекручені факти, відновлюється прагнення осмислювати історію та культуру України. Творчі проекти, виставки, воркшопи, майстер-класи, які влаштовують під час війни художники в багатьох європейських країнах, доводять про і значимість видатних українських художників, музикантів, письменників, якими багата наша земля.

На прикладі творчості Олександри Екстер — «амазонки авангарду» — наші сучасники повинні той талановитий авангард митців України в європейському культурному просторі. Віримо, серед них також будуть і кияни.

Авторка Тетяна Кормакова
мистецтвознавець
Фото будинок

ВОЛЯ ДО ПЕРЕМОГИ В Університеті Грінченка відбулися закриті змагання з плавання

У 2024 році на базі басейну Університету Грінченка почалася реалізація програми реабілітації військових, які отримали поранення.

8 березня 2025 року в басейні Київського столичного університету імені Бориса Грінченка відбулися перші закриті змагання з плавання «Воля до ПЕРЕМОГИ».

У змаганнях взяли участь 35 спортсменів, серед яких 11 військових, які повернулися з фронту й проходять реабілітацію в басейні Університету. Перед початком змагань учасники вшанували хвилиною мовчання пам'ять поборців, які віддали своє життя за незалежність України. На захід були запрошені родини військових.

Подолавши на змаганнях 25 метрів вільним стилем, кожен військовий отримав грамоту за участь та пам'ятну медаль із логотипом «Grinchenko swimming». Молодші вихованці басейну підготували для військових малюнки з українською символікою та словами вдячності, а військові, у свою чергу, подарували дітям смаколики та шеврони.

Голова благодійного фонду «РУХ НАЗУСТРІЧ» Олег Мегасєв привітав учасників і вручив військовим цінні подарунки. Цей фонд здійснює сис-

темну підтримку родин військово-службовців, надаючи їм матеріальну та психологічну допомогу.

Під час заходу було зібрано 9 200 грн на підтримку благодійного фонду «UA HEART» («Українське Серце»), який допомагає військовим та їхнім родинам.

Змагання «Воля до ПЕРЕМОГИ» не лише сприяли фізичному розвитку та реабілітації військових, а й підкреслили важливість соціальної підтримки та єдності громади. Проведення таких заходів сприяє досягненню Цілей сталого розвитку: ЦСР №3 «Міцне здоров'я і благополуччя», адже плавання є ефективним методом відновлення фізичного та психоемоційного стану. Крім того, змагання відповідають ЦСР №4 «Якісна освіта», оскільки включають навчання правильній техніці плавання та підвищують рівень фізичної грамотності учасників. А залучення до заходу громади, дітей і благодійних організацій сприяє реалізації ЦСР №16 «Мир, справедливість та сильні інституції», формуючи культуру

взаємодопомоги, поваги та підтримки тих, хто захищає Україну.

Ці змагання продемонстрували стійкість, силу духу та прагнення до перемоги не лише у спорті, а й у житті. Вони вкотре довели, що підтримка, єдність і віра в себе можуть допомогти здолати будь-які труднощі. Плавання тут — не просто вид спорту, а шлях до відновлення, впевненості та нових можливостей. Це лише початок великої справи, і ми впевнені, що такі заходи стануть традицією, яка надихатиме нові покоління боротися й перемогати.

Борімося — і поборомо! Разом до Перемоги!

Автори Зіновій Якобчук
та Аліна Павлюк
Фото Ярослава Романюка

Автори фото на 1-й сторінці: Валерія Іванченко, Дарина Пилипчина, Тамара Куцай, Роман Ратушний

Рішення Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення:

№1338 від 25.04.2024

про реєстрацію Київського столичного університету імені Бориса Грінченка суб'єктом у сфері

Випуск друкованої газети «Вечірній Київ» підготовлено редакцією Факультету журналістики, верстка та друк — НМЦ видавничої діяльності Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

При передруку посилання

Головний редактор
Тамара КУЦАЙ

Редактори рубрик:
Мар'яна АНГЕЛОВА,
Аліна ЛІСНЕВСЬКА,
Олена ДАНИЛІНА,
Роман РАТУШНИЙ,
Світлана ЯРОВА

Адреса редакції:

вул. Левка Лукіяненка, 13-Б,
каб. 105. м. Київ, Україна,
04212.

Телефон: (044) 485-21-62